

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 29/2006 vp

Hallituksen esitys laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä toukokuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Elise Pekkala, kauppa- ja teollisuusministeriö
- hallitussihteeri Satu Räsänen, ympäristöministeriö
- vanhempi tutkija Ari Nissinen, Suomen ympäristökeskus SYKE

- ympäristötarkastaja Heli Jutila, Hämeenlinnan seudullinen ympäristötoimi
- hankintalakimies Juha Jalkanen, Oulun kaupunki
- ympäristöjohtaja Matti Lankiniemi, Porin kaupunki
- johtaja Erkki Harju ja hankintalakimies Tanja Welin, Tampereen kaupunki
- johtava lakimies Antero Oksanen, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Vesa Juola, Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry
- ympäristönsuojelun koordinaattori Jouni Nissinen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- toimitusjohtaja Katri Penttinen, Ympäristöyritysten Liitto ry.

Lisäksi valiokunta on saanut Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen ympäristötaloussuunnittelija Markus Lukinin kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisista hankinnoista (hankintalaki), jossa säädettäisiin julkisten viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeusturvakeinoista. Samassa yhteydessä

ehdotetaan säädettäväksi vastaavat kilpailuttamismenettelyt kattava laki vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (erityisalojen hankintalaki).

Esitykseen sisältyvien ehdotusten tarkoituksena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, selkeyttää hankintaviranomaisten ostoyhteistyön edellytyksiä sekä turvata kaikille tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa. Esityksellä pannaan täytäntöön 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetut julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2004/18/EY) ja vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2004/17/EY).

Ehdotettujen lakien sisältö vastaa pääosin voimassaolevaa hankintalainsäädäntöä. Direktiiveistä johtuvat keskeisimmät muutokset koskivat yhteishankintayksikön asemaa, uusia kilpailuttamismenettelyjä ja ilmoituskanavia sekä tarjousten vertailuperusteiden pakollista painottamista. Hankintalain kansalliseksi kynnysarvoksi esitetään tavara- ja palveluhankinnoissa 15 000 euroa, terveydenhoito- ja sosiaalipalveluissa sekä eräissä työhallinnon koulutuspalveluissa 50 000 euroa ja rakennusurakoissa 100 000 euroa. Lainsäädäntöä ei sovellettaisi kansallista kynnysarvoa pienempiin hankintoihin.

EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista olisi julkaistava ilmoitus EU:n virallisessa lehdessä. Tätä pienemmistä kansallisten kynnysarvojen ylittävistä hankinnoista olisi ilmoitettava ainoastaan Suomessa. Hankintalain mukaiset EU-

kynnysarvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa 211 000 euroa (137 000 euroa erällä keskuhallinnon viranomaisilla) sekä rakennusurakoissa 5 278 000 euroa. EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin sovellettaisiin hankintadirektiivin mukaisia yksityiskohtaisia kilpailuttamismenettelyjä. Vaihtoehtoisia menettelyjä olisivat lähinnä avoin ja rajoitettu menettely sekä neuvottelumenettely. Uutena mahdollisuutena olisivat mm. aiempaa joustavammasta kilpailullinen neuvottelumenettely ja puitejärjestely. Sähköisten ilmoituskanavien käyttämisellä voitaisiin lyhentää menettelyn eri vaiheisiin liittyviä määräaikoja. Ehdotuksen mukaan sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat voidaan huomioida teknisissä eritelmissä sopimuksen tekoperusteina. Tarjouksen valintaperuste on ilmoitettava ennakolta, samoin vertailuperusteet. Vertailuperusteet on aikaisemmasta poiketen nyt myös painotettava.

EU-kynnysarvot alittaviin hankintoihin, toissijaisiin palveluhankintoihin sekä käyttöoikeussopimuksiin ja käyttöoikeusurakoihin ei esitetä säädettäväksi yhtä yksityiskohtaisia menettelytapoja kuin mitä direktiiveissä on. Tältä osin säädettäisiin vain kilpailuttamismenettelyistä, ilmoittamisesta, tarjouksen keskeisestä sisällöstä sekä tarjouksen ja tarjoajan valinnasta.

Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ehdotettu laki koskisi vain näillä aloilla toimivien yksiköiden EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja. Erityisaloja koskeva laki vastaisi pääpiirteissään hankintalakia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Ympäristövaliokunta on tarkastellut hallituksen esitystä uudeksi hankintalainsäädännöksi toimialansa mukaisesti ympäristönäkökohtien kannalta.

Julkisten hankintojen merkitys osana kestävä kehityksen tavoitteita on tärkeä. YK:n Kestävän kehityksen huippukokouksessa Johannesburgissa vuonna 2002 Suomen aloitteesta alkunsa saanut kulutuksen ja tuotannon 10-vuotisen toimintaohjelman yksi osa on julkiset hankinnat. EU:n alueella julkisten hankintojen arvo on yli 1 000 miljardia euroa eli 16 % BKT:sta. Jul-

kisiin hankinnoin on siten mahdollista vaikuttaa tuotekehitykseen ja markkinoilla olevaan tuotevalikoimaan tuotteista aiheutuvien kielteisten ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Julkisen sektorin vaikutusmahdollisuus myös Suomessa on huomattava, sillä noin 15 % Suomen bruttokansantuotteesta käytetään julkisiin hankintoihin. Kestävän kulutuksen ja tuotannon toimikunnan (KULTU) ohjelmaehdotus kansallisen kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelmaksi valmistui kesäkuussa 2005. Toimikunnan ehdotuksen valmistelussa lähtökohtana olivat ns. Johannesburgin toimintaohjelma sekä Matti Vanhasen hallitusohjelman tavoite laatia kansallinen, hallinnonalat ylittävä ohjelma ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä tuotanto- ja kulutustavoista.

Toimikunta ehdottaa, että julkishallinto laatii hankintastrategiat vuoteen 2010 mennessä ja määrittelee strategioissa hankintojensa ympäristökriteerit. Tarkoituksena on saada kaikkiin julkisiin hankintoihin ympäristönäkökulma mukaan ja kasvattaa ympäristömyötäisten hankintojen osuutta julkisista hankinnoista vuosittain. Hankintojen ympäristötyön tueksi ehdotetaan Ekofoorumia, joka toimisi laajana tiedonvaihtoverkostona sekä kehittäisi työkaluja julkisille hankkijoille. Toimikunta korostaa ohjelmaehdotuksessaan tarvetta selvittää, mitkä tuotteet ja palvelut ovat volyymiltään ja ympäristövaikutuksiltaan keskeisimmät, ja tavoitteiden asettamista sen perusteella. Olennaista on myös tuottaa julkiselle sektorille tietoa ja koulutusta hankkeiden ja hankintojen ympäristö-, sosiaalisista ja taloudellisista vaikutuksista sekä keinoista haittojen vähentämiseen. Samalla vahvistetaan julkisten hankintojen neuvontayksikön palvelu- ja osaamisaluetta ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden alueella. Toimikunta painottaa lisäksi ympäristömyötäisten julkisten hankintojen osamistytökalujen kehittämisen (oppaat, kriteerit, tekniset eritelmät, malliasiakirjat jne.) ja ylläpitämisen merkitystä.

Myös kesäkuussa 2006 hyväksytyn kansallisen kestävän kehityksen strategian mukaan julkisen sektorin tulee toimia esimerkkinä edistämällä ekologisesti ja sosiaalisesti kestäviä valin-

toja käytännöissään ja hankintamenettelyissä. Tavoitteen toteuttamiseksi valmistellaan toimintasuunnitelma julkisten hankintojen viherryttämiseksi.

Kuten hankintadirektiivin johdanto-osassa todetaan, ympäristönsuojelun läpäisyperiaatteen mukaan ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön politiikkojen ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen erityisesti kestävän kehityksen edistämiseksi. Hankintaviranomaiset voivat edistää ympäristön suojelua ja kestävä kehitystä, samalla kun niille turvataan mahdollisuus suorittaa hankintansa parhaalla hintalaatusuhteella.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu sääntely selkeyttää sitä, miten ympäristönäkökohdat voidaan ottaa julkisissa hankinnoissa huomioon. Ehdotettu lainsäädäntö ei kuitenkaan velvoita ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen, vaan ainoastaan luo puitteet, joissa se on hankintamenettelyssä mahdollista. Asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että kaikkia hankintoja koskevan velvoitteen säätäminen ei tällä hetkellä ole ympäristöperusteiden ja neuvontajärjestelmän puuttumisen vuoksi mahdollista. Valiokunta kuitenkin korostaa, että lainsäädännön kehittämiselle velvoittavammaksi on edellä esitettyjen strategisten linjausten mukaisesti poliittisesti hyväksytyt perusteet. Velvoittavuuden lisääminen edellyttää koulutusta ja sellaisen tiedon lisäämistä, joka on suoraan hankintayksiköiden käytettävissä, mutta myös lainsäädännön tulee sisältää selkeä ohjaus ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen. Suomessa on vahvaa ympäristöosaamista, jonka kehittäminen ja vientimahdollisuuksien edistäminen edellyttää referenssejä. Julkiset hankinnat kansantaloudellisesti merkittävällä osuudellaan voi toimia kasvu- alustana myös ympäristöinnovaatioille. Valiokunta esittää talousvaliokunnalle erityisesti seuraavat ympäristönäkökohtia koskevat yksityiskohtaiset huomiot ja ehdotukset.

Ympäristönäkökohdat periaatesäännösten tasolla
Julkisia hankintoja koskevan 1. lakiehdotuksen 2 §:n mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että

hankinta voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että momentti on suosituksenluontoinen ja hankintojen tarkoituksenmukaisin järjestämistapa jää hankintayksiköiden harkintavaltaan ja vastuulle.

Valiokunta pitää ympäristönäkökohtien sisällyttämistä periaatesäännökseen ympäristönsuojelun tavoitteiden kannalta myönteisenä. Sääntelyn ohjausvaikutusta on kuitenkin vaikea ennalta arvioida, koska ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen on suosituksenluonteista, ei velvoittavaa. Jotta ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa toteutuisi, tulisi kaikilla julkisilla organisaatioilla olla hankintojen ekologista kestävyyttä korostava hankintapolitiikka. Organisaatioiden tulisi sitoutua kestävään kehitykseen ja ekohankintoihin strategisissa linjauksissaan ja hankintatoimea koskevissa yksityiskohtaisemmissa strategioissaan. Valiokunta esittää talousvaliokunnalle, että se kiirehtii KULTU-toimikunnan ehdottamaa velvoitetta laatia hankintastrategiat, joissa määritellään julkisten hankintojen ympäristökriteerit, ja kestäväen kehityksen strategian sisältää julkisten hankintojen viherryttämistä koskevan toimintasuunnitelman toteuttamista.

Valiokunta esittää myös harkittavaksi 2 §:n 2 momentin sanamuotoa muutettavaksi siten, että se ohjaa vahvemmin ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen tavoitteeseen. Valiokunta katsoo, että tämä voidaan toteuttaa poistamalla 2 momentin 1 virkkeen lopusta "ympäristönäkökohdat huomioon ottaen" ja lisäämällä sen sijaan 1 ja 3 virkkeen väliin uusi virke "Hankinnoissa on aina otettava ympäristönäkökohdat mahdollisuuksien mukaan huomioon". Valiokunta katsoo, että pykälä ohjaisi muutetussa muodossaan ehdotettua voimakkaammin sisällyttämään ympäristönäkökohtia koskeva arvio hankintatoimeen.

Erityisalojen hankintalaki eli hallituksen esityksen 2. lakiehdotus vastaa pääpiirteissään hankintalakia. Erityisalojen hankintalain hankinnoissa noudatettavia periaatteita koskeva 2 § ei

kuitenkaan sisällä hankintalakia vastaavaa ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen tavoitetta. Direktiivin 2004/17/EY johdannon 12 kohta sisältää kuitenkin vastaavan ympäristönsuojelutavoitteen kuin hankintadirektiivin 2004/18/EY johdannon 5 kohta, joten mitään direktiivistä johtuvaa syytä jättää ympäristönäkökohdat periaatepykälästä pois ei liene. Lakiehdotuksen 41 ja 54 §:iin sisältyy hankintalakia vastaava mahdollisuus ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen. Valiokunta esittää edellä esitettyyn viitaten talousvaliokunnalle, että se muuttaa 2. lakiehdotuksen 2 momenttia vastaavasti kuin edellä on esitetty.

Kokonaistaloudellisuuden arviointi

Hankintalakiehdotuksen 45 §:n mukaan hankinnan teknisissä määrittelyissä suorituskykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia (vastaavasti erityisalojen hankintalain 41 §). Lakiehdotuksen 62 §:n mukaan tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai hinnaltaan halvin tarjous. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, esteettisiä ja toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia tai elinkaarikustannuksia (vastaavasti erityisalojen hankintalain 54 §). Ympäristön kannalta selkeitä perusteita, joita voidaan ja tulee käyttää kokonaistaloudellisuuden arvioinnissa, ovat esimerkiksi sähkölaitteiden virrankulutus, veden kulutus, ajoneuvojen polttoaineen kulutus, tuotteen korjattavuus ja kierrätettävyyden ja hävittämiskustannukset jätteenä.

Valiokunta pitää näitä säännöksiä nykyistä tiilannetta selkeyttävänä ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen kannalta onnistuneina. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan mainitut tekniset eritelmat voivat koskea myös tuotantomenetelmää, jos tuotantomenetelmää koskevalla vaatimuksella on välitön liittymä hankinnan kohteena olevan palve-

lun, tavarain tai rakennustyön laatuun tai muihin ominaisuuksiin. Siten hankintayksikkö voi edellyttää myös ympäristöystävällistä tuotantomenetelmää silloin, kun vaatimus liittyy hankinnan kohteeseen, esimerkkinä sähkön tuottaminen uusiutuvia energialähteitä käyttäen (HE 50/2006 vp s. 89/II). Tämä on jatkossa yhä merkityksellisempää hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutoksen torjumiseksi. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esiin huoli siitä, että kun tuotantomenetelmää koskevalla vaatimuksella on välillisempi liittyminen hankinnan kohteeseen, teknisiin eritelmiin ei voida sisällyttää ympäristönäkökohtia.

Hankintalakiehdotuksen 62 §:n yksityiskohdaisissa perusteluissa todetaan, että hankintayksiköllä on pykälän mukaan oikeus ottaa tarjousten arvioinnissa huomioon myös sellaisia hankinnan kohteeseen liittyviä laadullisia ja taloudellisia tekijöitä sekä ympäristöominaisuuksia, jotka eivät tuota välitöntä etua hankintayksikölle, mutta joilla voidaan vastata yleisön tarpeisiin, kuten teknisissä eritelmissä määritellyn enimmäistason alittavien, mitattavien saaste- ja päästöjen huomioimisen tarjousten vertailussa. Sääntelyn taustalla on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio C-513/99 Concordia Bus Finland, jonka mukaan hankintayksikkö voi käyttäessään tarjouksen valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta ottaa huomioon myös ympäristövaatimusten täyttämiseen (busikaluston NO_x-päästöt ja melutaso) liittyviä perusteita, jos ne ovat mitattavissa ja liittyvät hankinnan kohteeseen (HE 50/2006 vp, s. 107/I).

Valiokunta pitää hyvänä myös hankintalakiehdotuksen 59 §:ää, jonka mukaan hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen rakennusurakan toteuttamisessa tai palvelun suorittamisessa toteutettavista ympäristönhoidotoimenpiteistä (kuten EMAS tai vastaavat ympäristönhoidtoa koskevat standardit). Säännös voi edistää ympäristönsuojelua yleisesti, jos hankintayksiköt sisällyttäisivät tämän edellytyksen perustoimintamalleihinsa.

Kannatettava on myös hankintalakiehdotuksen 49 §, jonka mukaan hankintayksikkö voi

asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia edellyttäen, että ne ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tällaiset erityisehdot voivat liittyä esimerkiksi ympäristönsuojelun tasoon tai toimeenpanoon (HE 50/2006 vp, s. 93/I) (vastavasti erityisalojen hankintalain 45 §). Vakavaksi virheeksi, jonka perusteella ehdokas voidaan sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle, voidaan katsoa hankintalakiehdotuksen 54 §:n nojalla myös ympäristölainsäädännön noudattamatta jättäminen. Valiokunta kiinnittää tältä osin huomiota asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun huoleen siitä, miten tiedonsaanti ympäristölainsäädäntöä koskevista laiminlyönneistä tai laivastaisesta toiminnasta turvataan, jotta lain rikkomiseen syyllistyvien yritysten tarjoukset voidaan hylätä.

Kuntien yhteistoimintasopimukset

Kuntien yhteistoimintasopimuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kuntien hankintoja koskevia pitkäkestoisia sopimuksia määrätyn tehtäväkokonaisuuden hoitamiseksi. Toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan yhteisvastuullisesti, joten ne poikkeavat merkittävästi markkinaehtoisesta liiketoiminnasta eikä niihin tulisi soveltaa julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Valiokunta korostaa tarvetta varmistaa hankintalakiehdotuksen 10 §:n osalta, että mahdollisuus yhteistoimintasopimusten jatkamiseen säilyy. Olemassa olevat yhteistoimikuntasopimukset mahdollistavat myös ympäristönäkökohtien paremman huomioon ottamisen, joten niiden jääminen hankintalainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle on tarkoituksenmukaista myös tästä syystä. Toiselta puolen on selvää, että suorat ostot tulee rajata sellaisiin hankintayksikön määräysvallassa oleviin yksiköihin, jotka eivät toimi markkinoilla. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että 10 § on teknisesti erittäin epäselvä sisältäen epämääräisiä käsitteitä, kuten oman toimipaikan valvominen. Onnistunut sääntely ei vääristä kilpailua,

mutta mahdollistaa kestävästä kehitystä tukevan osaamisen kehittämisen.

Kannatettava on hankintalakiehdotuksen 14 §, jonka mukaan hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuskille tai vastaaville yksiköille, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa. Valiokunta on toisessa yhteydessä korostanut tarvetta turvata esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkaromua käsittelevien ja korjaavien sosiaalisten yritysten toimintamahdollisuuksia. Ehdotettu 14 § on tärkeä näiden toimijoiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Hankintaosaamisen kehittäminen ja seuranta

Yleisessä hankintaosaamisessa on vielä paljon puutteita, ja valitusten käsittely markkinaoikeudessa on ruuhkautunut. Komission rahoittaman tutkimuksen mukaan runsas puolet suurimmista suomalaisista julkisista hankinnoista sisältää ympäristöperusteita. Tarjouspyyntöihin sisältyvät ympäristöperusteet ovat valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuitenkin usein joko vanhentuneita tai puutteellisia kohdistuen vain osaan tärkeimmistä ympäristönäkökohdista. Suomi otti ensimmäisenä käyttöön Internet-pohjaisen eri tuotteiden ympäristökriteerejä koskevan Hymonet-tietokannan, mutta sen maksullisuus on johtanut vähäiseen käyttöön ja ylläpidon ja jatkokehityksen vähäisyyteen. Asenteet hankintojen viherryttämiseksi ovat yleensä myönteiset, mutta osaamisen puute estää käytännön toteutusta. Keskeistä on siksi kiireellisesti valmistella ekologisesti kestävien kokonaistaloudellisten julkisten hankintojen toimintaohjelma, järjestää koulutusta ja neuvontaa sekä koota

helposti saatavissa olevaa, luotettavaa ja suoraan käytettävissä olevaa tietoa julkisen hankkijan työn tueksi. Kysymys on paitsi osaamisesta, myös hyvien käytäntöjen omaksumisesta ja niiden levittämisestä maanlaajuiseen käyttöön. Osaamisen ja koulutuksen merkitystä ei voi lii-
kaa korostaa.

Valiokunta korostaa, että julkisten hankintojen taloudellisuus, kokonaiskustannukset ja ympäristönäkökohdat liittyvät toisiinsa. Ongelmaksi voi muodostua esimerkiksi budjetoinnin aikajänne, jos vuosibudjetointi estää tuotteen käytöstä aiheutuvien kulujen huomioon ottamisen. Jos käyttökustannukset kohdistuvat eri yksikölle kuin hankintakustannukset, voivat käyttökustannukset jäädä huomiotta. Taloussuunnitteluun, budjetointiin ja johtamiseen liittyvissä käytännöissä tuleekin pystyä paremmin ottamaan huomioon tuotteesta johtuvat koko elinkaaren aikaiset kustannukset.

Edellä esitettyyn viitaten näyttää selvältä, että ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen vaihtelee suuresti ja mahdollisuuksista käyttää ympäristöperusteita vertailu- ja valintaperusteina esiintyy varsin erilaisia tulkintoja. Tästä johtuen lakiuudistuksen seurannassa on erityisesti tarpeen seurata säännösten soveltamista ja osaamisen kehittymistä ja seurannan perusteella har-
kita sääntelyn velvoittavuuden lisäämistä mahdollisimman nopeasti.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että talousvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiisanen /vas	Jouko Laxell /kok
vpj.	Oras Tynkkynen /vihr	Mikaela Nylander /r
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Heikki A. Ollila /kok
	Rakel Hiltunen /sd	Eero Reijonen /kesk
	Sinikka Hurskainen /sd	Säde Tahvanainen /sd
	Tuomo Hänninen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Antti Kaikkonen /kesk	Unto Valpas /vas
	Inkeri Kerola /kesk	Ahti Vielma /kok.
	Kari Kärkkäinen /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.